

**Wytyczne ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego
z dnia 17 października 2014 r. do prowadzenia szkoleń w zakresie
przeciwdziałania przemocy w rodzinie na lata 2014-2015
na podstawie art. 8, pkt 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu
przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr. 180, poz. 1493 z późn. zm.)**

1. ZAŁOŻENIA

Przepisy ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.) określiły zarówno zakres zadań gminy, powiatu, województwa i urzędów centralnych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, jak również wskazały przedstawiciele zawodów i instytucji, którzy są zobowiązani do podejmowania tych działań.

Realizacja zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie wymaga wiedzy z wielu dziedzin – m.in. prawa, psychologii, pracy socjalnej, pedagogiki, socjologii, medycyny. Większość ścieżek kształcenia zawodowego nie uwzględnia w ogóle, lub uwzględnia w bardzo ograniczonym zakresie niezbędną wiedzę i kompetencje. Dlatego też niezbędne jest, aby osoby, które na co dzień w swojej pracy stykają się z problemem przemocy w rodzinie oraz te, które zostaną członkami zespołów interdyscyplinarnych lub grup roboczych były przeszkolone w tym zakresie.

Niniejsze wytyczne określają minimalny standard szkoleń – tak w obszarze tematyki, jak i liczby godzin.

Zaleca się w miarę możliwości organizowanie i umożliwianie udziału w szkoleniach specjalistycznych w większym wymiarze czasowym i o bardziej szczegółowym programie związanym z konkretnymi zagadnieniami (np. praca z dorosłymi osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie w tym kobietami, praca z krzywdzonymi dziećmi, pomoc ofiarom wykorzystywania seksualnego, praca z osobami stosującymi przemoc w rodzinie itd.).

Ze względu na fakt, iż większość osób dotkniętych przemocą w rodzinie stanowią kobiety, podczas gdy osobami stosującymi przemoc w rodzinie są w większości mężczyźni, zaleca się, by przemoc ze względu na płeć była podczas szkoleń traktowana jako kwestia horyzontalna.

Szkolenia powinny dotyczyć zapobiegania oraz wykrywania aktów przemocy, równości kobiet i mężczyzn, potrzeb i praw osób doświadczających przemocy oraz sposobów zapobiegania wtórnej wiktymizacji.

2. OSOBY UCZESTNICZĄCE W SZKOLENIU

Szkolenia organizowane przez Marszałków Województw skierowane są do przedstawicieli instytucji, którzy zajmują się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, w tym w szczególności do:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości (Policji, żandarmerii wojskowej, straży miejskiej, prokuratorów, sędziów, kuratorów sądowych, służby więziennej itd.);
- ochrony zdrowia (lekarzy, pielęgniarek, ratowników medycznych itd.);
- oświaty (pracowników placówek systemu oświaty, w tym nauczycieli przedszkolnych, pedagogów szkolnych, psychologów itd.);
- gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
- instytucji, kościołów i związków wyznaniowych oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy.

3. ZAWARTOŚĆ MERYTORYCZNA SZKOLENIA

Szkolenie powinno obejmować tematy związane z definiowaniem zjawiska przemocy w rodzinie, uwarunkowaniami kulturowymi i metodami interweniowania w przypadkach przemocy.

Zalecane bloki tematyczne:

1. Zjawisko przemocy w rodzinie oraz sytuacja psychologiczna osób doświadczających przemocy w rodzinie, zachowania osób stosujących przemoc w rodzinie i możliwość pomocy:

- definicja przemocy w rodzinie, rozróżnienie przemocy od zachowań agresywnych i sytuacji konfliktowych, rodzaje przemocy w rodzinie, skala zjawiska, cykle przemocy w rodzinie, czynniki ryzyka w tym szczególnie: płeć, wiek, stan zdrowia itd.;
- osobiste postawy wobec przemocy w rodzinie – stereotypy, uprzedzenia, przekonania;
- mechanizmy psychologiczne zatrzymujące osobę doświadczającą przemocy w związku opartym na przemocy;
- konsekwencje doświadczania przemocy w rodzinie – portret psychologiczny osób doświadczających przemocy w rodzinie (omówienie procesu wiktyimizacji);
- strategie postępowania osób stosujących przemoc w rodzinie zmierzające do usprawiedliwienia swego zachowania, źródła przemocy w rodzinie, psychologia osób stosujących przemoc w rodzinie;
- możliwości pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie (wyróżnienie etapów pomagania – interwencja, pomoc psychologiczna, pomoc kryzysowa, terapia itd.);
- oddziaływania wobec osób stosujących przemoc (programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych, działania karne itd.);

2. Etapy pracy z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie oraz z osobą stosującą przemoc w rodzinie:

- diagnoza sytuacji i stopnia zagrożenia;
- diagnoza potrzeb członków rodziny z problemem przemocy – w tym osób doświadczających przemocy, dzieci krzywdzonych, osób stosujących przemoc;
- metody interwencji;
- udzielanie wsparcia i pomoc psychologiczna.

3. Przemoc w rodzinie wobec kobiet:

- dane statystyczne dotyczące płci osób doświadczających przemocy i osób stosujących przemoc w rodzinie;
- społeczno – kulturowe uwarunkowania przemocy ze względu na płeć;
- przemoc seksualna wobec kobiet;
- diagnoza sytuacji i pomoc kobiecie doświadczającej przemocy w rodzinie.

4. Przemoc w rodzinie wobec dziecka:

- diagnoza sytuacji dziecka/dzieci w rodzinie z problemem przemocy;
- dziecko krzywdzone w rodzinie;
- dziecko jako świadek przemocy;
- pomoc psychologiczno-pedagogiczna, prawna dziecku krzywdzonemu;
- postępowanie z rodzicami stosującymi przemoc wobec dzieci
- reprezentacja dziecka w procedurze „Niebieskie Karty”;
- rola przedstawicieli służb i instytucji w rozpoznawaniu symptomów krzywdzenia dziecka i przeprowadzaniu interwencji.

5. Przemoc w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych:

- skala zjawiska przemocy w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych;
- diagnoza sytuacji osób krzywdzonych zależnych od innych;
- szczególne potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych w obszarze bezpieczeństwa oraz pomocy socjalnej, prawnej i psychologicznej.

6. Współpraca w zespołach interdyscyplinarnych i grupach roboczych:

- uprawnienia, kompetencje, zadania poszczególnych służb;
- praca gminnych zespołów interdyscyplinarnych;
- powoływanie i metodyka pracy grupy roboczej;
- czynniki wpływające na podniesienie skuteczności pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie;
- realizacja procedury „Niebieskie Karty”, w tym sposób prowadzenia rozmów z osobami doświadczającymi i stosującymi przemoc w rodzinie, wskazówki dotyczące wypełniania formularzy „Niebieskie Karty”;
- koordynacja podejmowanych interdyscyplinarnie działań.

7. Prawne aspekty przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- omówienie przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie ze szczególnym uwzględnieniem zmian zawartych w ustawie z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 125, poz. 842), aktów wykonawczych do ustawy oraz Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020;
- omówienie przepisów karnych, w szczególności rodzajów przestępstw, do których najczęściej dochodzi w rodzinie (należy zwrócić uwagę, że przestępstwo znęcania się w rodzinie, zgwałcenia, uszkodzenia narządu ciała poniżej dni siedmiu jest ścigane z urzędu, a nie na wniosek pokrzywdzonych);
- podstawowe zagadnienia prawa rodzinnego i opiekuńczego oraz cywilnego użyteczne w sprawach dotyczących przemocy w rodzinie i wykonywania władzy rodzicielskiej;
- umiejętność przygotowania wybranych pism procesowych (m.in. zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, wnioski o wgląd w sytuację dziecka itd.);
- odpowiedzialność służb za niepodejmowanie działań w sytuacji przemocy w rodzinie.

4. METODY SZKOLENIA

Szczególnie rekomendowane są metody interaktywne – warsztatowe, ćwiczeniowe, seminaryjne - w małych grupach, (których wielkość nie powinna przekraczać 20 osób)

5. CZAS TRWANIA SZKOLENIA

Czas trwania szkolenia powinien wynosić minimum 24 godziny. Maksymalny czas trwania szkolenia określa realizator szkolenia w zależności od potrzeb występujących na terenie danego województwa i możliwości organizacyjnych samorządu województwa.

6. ZALICZENIE SZKOLENIA

Organizator szkolenia jest zobowiązany do wydania uczestnikom szkolenia zaświadczenia o jego ukończeniu.

Warunkiem otrzymania zaświadczenia jest obecność na zajęciach. Realizator szkolenia ma obowiązek przeprowadzić ankietę ewaluacyjną dla organizatora. Ankieta ewaluacyjna powinna uwzględniać ocenę uczestników szkolenia co do jakości oraz zakresu merytorycznego szkolenia, a także

zdiagnozować dalsze potrzeby osób uczestniczących w szkoleniach. Szczegółowy zakres merytoryczny ankiety oraz sposób jej przeprowadzenia powinien zostać omówiony pomiędzy organizatorem a realizatorem szkolenia.

7. KWALIFIKACJE REALIZATORÓW

Osoby prowadzące szkolenia powinny posiadać następujące kwalifikacje:

- 1) ukończone studia wyższe na jednym z kierunków: prawo, pedagogika, pedagogika specjalna, praca socjalna, psychologia, politologia, politologia i nauki społeczne, socjologia, polityka społeczna, nauki o rodzinie;
- 2) ukończone studia wyższe na innych kierunkach uzupełnione studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, organizacji pomocy społecznej*, pedagogiki, pedagogiki specjalnej lub resocjalizacji;

* w przypadku studiów podyplomowych z organizacji pomocy społecznej równorzędnie traktowane są szkolenia z zakresu specjalizacji z organizacji pomocy społecznej.

- 3) ukończone specjalistyczne szkolenia w wymiarze nie mniejszym niż 100 godzin dydaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie lub co najmniej 5-letnie doświadczenie pracy w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 4) bloki prawne powinny prowadzić osoby z wyższym wykształceniem prawniczym posiadające co najmniej 2-letnie doświadczenie w pracy w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

ZATWIERDZAM:

PODSEKRETARZ STANU

Elżbieta Seredyn

Elżbieta Seredyn

Przewodnicząca Zespołu Monitorującego
do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie